

BEVEZETÉS A HATÁRIDŐS ÜGYLETEKBE

Mi is az a határidős kontraktus?

Egy határidős kontraktus egy jogi kötelezettségű megállapodás egy adott árucikk leszállítására/átvételére egy adott minőségben és mennyiségben meghatározott jövőbeni időpont(ok)ban.

Hol kereskednek határidős kontraktusokkal?

Minden határidős ügylet egy ellenőrzött, szabályozott keretek között működő piacon folyik, ahol az alapvető szabályok az ügyletekre vonatkozóan a Kontraktus Előírásokban, vannak meghatározva.

Az árucikkek eladói és vevői a tőzsdén keresztül próbálják meghatározni az árat és a helyet ahol az üzletkötés létre fog jönni. Az online kereskedés népszerűségének növekedésével, több és több határidős ügylet kötött elektronikus úton, a tradicionális parkett mellett.

Az árucikkek típusai

A határidős termékek bármilyen fizikai árucikkek lehetnek, úgymint kukorica, búza vagy különböző húсок. Pénzügyi instrumentumok is lehetnek, államkötvények, kincstárjegyek, részvényindexek és fizetőeszközök. Vannak határidős termékek energiahordozókra, úgymint olaj, földgáz és fűtőolaj.

A HATÁRIDŐS KONTRAKTUS ELEMELI

Ahogy azt már említettük korábban, a határidős kontraktusok alapelvei azon a piacon kerülnek meghatározásra, ahol az adott termékkel kereskednek. Ahogy az alábbi példában látszik, a határidős kontraktus meghatározza a méretet, a piacot, a kereskedési időt, stb. A példában az S&P E-mini szerepel (ES).

Kontraktus méret	50x index (1/5 S&P Index)
1.0 pont értéke	USD 50
Lépésköz mérete	.25
Lépésköz értéke	USD 12.50
Fedezet	USD 4,000
Tőzsde	Chicago Mercantile Exchange (CME)
Kereskedési idő	22:30-22:15

Kontraktus méret: Az S&P E-mini kontraktus mérete 1/5-e az alap S&P indexnek.

1.0 pont értéke: A kontraktus minden pontja 50 USD-t ér, ami azt jelenti hogy S&P E-mini kontraktus egy 1,281.25 vételi árral jelenleg 64,062.50 USD-t (64,075.00) ér.

Lépésköz mérete/értéke: A lépésköz az a legkisebb egység mellyel a határidős kontraktus értéke változhat, esetünkben 0.25. Mivel esetünkben 1 pont 50 USD-al egyenlő, az 1 lépésköz értéke (az egy pont negyede = 0.25) 12.50 USD.

Fedezeti igény: A határidős kontraktusok fedezeti igényét az a tőzsde határozza meg ahol kereskednek vele. A tőzsdék egy SPAN (Standard Portfolio Analysis of Risk) nevű rendszert alkalmaznak, hogy meghatározzák a kontraktusok fedezeti szintjét. SPAN egy olyan rendszer mely kiszámolja a lehetséges ármozgási sávot egy adott kontraktusra. A "legrosszabb eset forgatókönyve" azaz az ellentétes irányba történő árváltozásból számolják ki a fedezeti igényt. Ez az S&P E-mini kontraktus esetében 4.000 USD kontraktusonként.

A határidős kontraktusoknak van **folyamatos fedezeti igénye**, azaz egy összeg melynek folyamatosan rendelkezésre kell állnia, hogy tarhassuk a nyitott határidős pozíciókat. Az S&P E-mini kontraktus esetében ez 3,150 USD. Ha a fedezet a számlán ezen összeg alá esik, pótbefizetésre van szükség, vagy a nyitott kontraktusok számának csökkentése szükséges. Egy adott kontraktushoz tartozó fedezeti igény változhat.

Tőzsde: Az S&P E-mini-t a Chicagói Kereskedelmi Tőzsdén kötik.

Kereskedési idő: Az S&P E-mini-t az adott két időpont között lehet kötni.

ESU6, ZGZ6, YMM7 – Mit is jelentenek ezek?

A határidős kontraktusok a típusaik alapján vannak elnevezve, plusz a szállítás éve és hónapja. Például az ESU6 neve alapján S&P E-mini (ES)-ről van szó, az U szeptembert jelöl, a 6 a 2006-os évet. Minden hónapnak van egy adott betűjele, az alábbiak szerint

Kontraktusok standard lejáratainak kódjai:	
F	Január
G	Február
H	Március
J	Április
K	Május
M	Június
N	Július
Q	Augusztus
U	Szeptember
V	Október
X	November
Z	December

A HATÁRIDŐS PIAC RÉSZTVEVŐI

Kik kereskednek határidős piacokon?

Határidős kereskedést kétféle befektetői csoport folytat: a fedezeti ügyletkötők és a spekulánsok. A fedezeti ügyletkötők az árfolyamkockázat kiszűrését, a spekulánsok pedig a kedvező árfolyamváltozásokból származó nyereség realizálását tartják szem előtt.

A fedezeti ügyletkötők a kockázatok mérséklésének érdekében tevékenykednek, pozícióikat azért veszik fel, hogy csökkentsék vagy semlegesítsék a piaci mozgásokból eredő kockázatokat.

Miért érdemes határidős piacokon kereskedni?

A portfólió divezifikálásának érdekében határidős piacokon kereskedő piaci szereplő a likviditást, a szűk spreadeket és a kiemelt instrumentum-választékot emelheti ki fő előnyként. A tranzakciós költségek jellemzően alacsonyak, az árfolyamok meghatározása pedig transzparens a tőzsdei szabályozási környezet és a standard lejáratoknak köszönhetően. Az online kereskedés ezen felül gyors megbízásteljesülést kínál és emellett nincs partnerkockázat, mivel tőzsdén keresztül köttetnek az ügyletek, az elszámolóházaknak pedig napi kötelezettségük a tranzakció-áramlások és a fedezetigények szabályoknak megfelelő alakítása.

A FEDEZETI ÜGYLETKÖTŐK

A határidős piacok fedezeti tevékenység céljából történő felhasználása

A befektetések kockázatoktól történő védelmének alternatívája a fedezés. A fedezeti ügylet alapvetően egy befektetés szempontjából ellentétes irányú pozíció felvételét jelenti, melynek segítségével az eredeti befektetés számára veszteséges piaci mozgás semlegesíthető. A fedezeti ügyletkötők egy árfolyamszint által meghatározott befektetési eredményt kívánnak rögzíteni. Ezzel a fizikai termék tényleges értékesítését megelőző árfolyamkockázatot tudják kiküszöbölni.

Példa a fedezeti ügyletre

Kovács Úr ékszerész, aki 100 uncia arannyal rendelkezik (nagyságrendileg 3,2kg). A várható árfolyameséstől tartva a CBOT-on 1 kontraktus ZGM6-ot ad el 665USD/unica árfolyamon, mivel ez a mennyiség megegyezik a rendelkezésére álló aranyéval.

A jövőbeli piaci mozgások függvényében képződő eredmény

A piaci ár két irányba mehet:

1. Emelkednek az árak, például 670USD/unciára. **Eredmény:** a short pozíción 500 USD árfolyamvesztés keletkezik, viszont a tulajdonában álló arany értéke nagyságrendileg ugyanennyivel növekszik (500 USD), az eredmény 0 lesz.
2. Csökkennek az árak, például 660USD/unciára. **Eredmény:** a short pozíción 500 USD árfolyamnyereség keletkezik, viszont a tulajdonában álló arany értéke nagyságrendileg ugyanennyivel csökken (500 USD), az eredmény 0 lesz.

A fedezeti ügylet mindenkori eredménye

A fedezeti ügylet előnye, hogy nem fut árfolyamkockázatot a befektető, hátránya viszont, hogy a kedvező irányú elmozdulásból nem tud profitálni.

A következő fejezetben a spekulánsok határidős piacokon betöltött szerepéről lesz szó.

A SPEKULÁNS

A spekuláció

A spekulánsok egy adott piaci árfolyammozgásból próbálnak profitálni. Tevékenységük alapvetően arra irányul, hogy elképzelést alkotnak a várható piaci mozgásokról és ennek megfelelő pozíciók felvételével akarnak profitálni az elmozdulásból.

Mintaügylet

Kovács Úr vérbeli spekuláns, aki úgy gondolja, hogy az amerikai tőzsdék jól fognak teljesíteni és a felfelé irányuló elmozdulásból akar profitálni. Véleménye szerint az S&P mini jól reprezentálja az aggregált piaci mozgást és ezért S&P mini vételével valósítja meg elképzelését. Kovács Úr kiválasztja a Buda-Cash Trader (ESM6) nevű terméket, melynek ára adott pillanatban 1284,75 / 1285,00 (bid/offer).

Kovács Úr tudja, hogy az S&P E-mini kontraktusonkénti fedezetigénye 4000 USD. 23.000 USD készpénzzel rendelkezik a számláján, mely 5 kontraktus megkötésére elegendő ($5 \times 4.000 \text{ USD} = 20.000 \text{ USD}$)

Kovács Úr megbízást ad 5 kontraktus megvételére 1285,00-ás áron, melyet követően a megbízás teljesül, az ügyletről pedig visszaigazolást kap.

Két órával később a piaci ár felmegy 1302,25/1302,50-re, ekkor úgy dönt, eladja az 5 kontraktusát, zárva ezzel pozícióját.

A mérleg

A Számlakimutatásban megjelenik a tranzakció eredménye, melyet az alábbiakban részletesen bemutatunk.

Kovács Úr 5 kontraktus S&P E-mini-t vett 1285,00-án és 5 kontraktust adott 1302,25-ön.

1302.25 - 1285.00	17.25 pont
1 pont	USD 50
17.25 x USD 50 x 5 kontraktus	USD 4,312.50 + profit (valamint a fedezetként biztosított összeg)

A spekulánsok határidős piacokon betöltött szerepéről

A befektetők alapvető célja korábban az volt a határidős piacokon, hogy tulajdonukat biztosítsák negatív piaci árfolyamváltozásoktól, ezt a tevékenységet fedezeti ügyletnek nevezzük. Egyre többen léptek be azonban ezekre a piacokra kifejezetten az árfolyamváltozásokból eredő lehetőségek kiaknázásának érdekében, ez a tevékenység a spekuláció. A spekulánsok szerepének növekedése az online kereskedés elterjedésével folyamatosan nő, mivel a korábbiakhoz képest jóval egyszerűbb a piacok elérése ezen kereskedési forma segítségével. A spekulánsok legfontosabb szerepe a likviditás biztosítása és növelése, mely a határidős piacok hatékony működéséhez járul hozzá.